

Sygn. akt IV CNP 191/07

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski

w sprawie ze skargi uczestników postępowania R.W. i F.W.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Rejonowego w K.
z dnia 21 grudnia 2006 r., sygn. akt [...],
w sprawie z wniosku Zarządu Dróg Wojewódzkich
przy uczestnictwie R.W., F.W., K.W., A.D., B.P. i A.P.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 grudnia 2007 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2006 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił skargę uczestników R. i F. małżonków W. o wznowienie postępowania rozgraniczeniowego zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 1 grudnia 2004 r. Podniósł, iż nie zachodzi podstawa do wznowienia postępowania, skoro skarżący o istnieniu przedmiotowych map katastralnych mających stanowić podstawę wznowienia dowiedzieli się jeszcze przed wydaniem postanowienia o rozgraniczeniu z dnia 1 grudnia 2004 r.

W wyniku środka odwoławczego tych uczestników - nazwanego „zażaleniem”, Sąd Okręgowy w G. na posiedzeniu niejawnym zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że odrzucił skargę o wznowienie postępowania. Podniósł, że środki dowodowe w postaci wskazanych map katastralnych mogły być wykorzystane przez skarżących w postępowaniu prawomocnie zakończonym, a więc nie były to dowody, z których zainteresowani nie mogli skorzystać przed wydaniem przez Sąd Rejonowy w K. postanowienia o rozgraniczeniu., a ponadto nie miały wpływu na wynik tego postępowania W rezultacie uznał, że skarga o wznowienie nie została oparta na powołanej podstawie określonej w art. 403 § 2 k.p.c.

Pełnomocnik R. i F. małżonków W. wniósł skargę „o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 grudnia 2006 r. zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w G. z dnia 13 czerwca 2007 r.” Wskazał, że „od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 21 grudnia 2006 r., uczestnicy wnieśli zażalenie, które zostało rozpoznane przez Sąd Okręgowy w G. w dniu 13 czerwca 2007 r.... w ten sposób, iż skarga uczestników o wznowienie została prawomocnie odrzucona. Od postanowienia Sądu Okręgowego w G. nie przysługuje żaden środek zaskarżenia. W związku z tym, wnoszę o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia szczegółowo opisanego wyżej z prawem i uchylenie w całości obu postanowień ...”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pomimo niejasności w oznaczeniu orzeczenia, od którego skarga została wniesiona w świetle przedstawionych twierdzeń skarżącego trzeba przyjąć, że zaskarżył on skargą orzeczenie sądu pierwszej instancji. Tymczasem skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Jest więc co do zasady niedopuszczalna, jeżeli w sprawie strona miała możliwość zaskarżyć orzeczenie, skargą kasacyjną, skargą o wznowienie postępowania lub mogła skorzystać z innego środka np. o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, czy z wniosku o przywrócenie terminu. Z unormowania tego także wynika, że skarga jest niedopuszczalna od orzeczenia sądu pierwszej instancji jeżeli w wyniku wniesionego środka odwoławczego straciło by prawo tj. uległo uchyleniu lub - jak w omawianym wypadku - całkowitej zmianie. Orzeczenie takie bowiem nigdy - nawet w części - nie uprawomocniło się.

Od przedstawionego unormowania ustawodawca wprowadził wyjątek przewidziany w art. 424¹ § 2 k.p.c. Na podstawie tej regulacji, skarga przysługuje od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, wydanego przez sąd pierwszej lub drugiej instancji naruszającego podstawowe zasady porządku prawnego, konstytucyjne wolności lub prawa człowieka, chociaż strony nie skorzystały z przysługujących im środków, pod warunkiem, że jego uchylenie lub zmiana w innym postępowaniu nie jest już dopuszczalna.

Niezgodność z prawem wynikająca z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka to przesłanka ogólna, a więc wymaga doprecyzowania w praktyce orzeczniczej i piśmiennictwie. Występuje wtedy, gdy został naruszony przepis mający podstawowe znaczenie dla funkcjonowania demokratycznego państwa, bądź normujący ujęte w rozdziale drugim Konstytucji wolności oraz prawa człowieka i obywatela. Ze względu jednak na wyjątkowość omawianego unormowania, wyartykułowanie tej przesłanki jest także elementem konstrukcyjnym skargi. Ustawodawca w przeciwieństwie do innych wymagań tego nadzwyczajnego

i wysoce sformalizowanego środka zawartych w pozostałych punktach art. 424⁵ k.p.c., w przepisie art. 424⁵ pkt 5 *in fine* k.p.c. nałożył na skarżącego obowiązek nie tylko przedstawienia ale i wykazania, że występuje ten wyjątkowy wypadek uzasadniający jego wniesienie .

Spełnienie zatem wymagania, określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 5 *in fine* k.p.c. polega na zawarciu w skardze wyodrębnionej, poprawnej jurydycznej argumentacji przedstawiającej jakie podstawowe zasady porządku prawnego, lub konstytucyjne wolności albo prawa człowieka zaskarżone prawomocne orzeczenie narusza i wskazaniu na czym polegała obraza przepisów (przepisu) mających podstawowe znaczenie dla ich ochrony. Tego elementu konstrukcyjnego skarga nie zawiera.

Skarga jest nie tylko środkiem nowym, ale - jak podkreślono w literaturze - wyjątkowym w skali europejskiej. Zasadą bowiem jest, że prawomocność, tworzy nowy stan prawny pomiędzy stronami, jak też sanuje wszelkie ewentualne naruszenia prawa, którymi orzeczenie ewentualnie jest dotknięte. Z tego względu wszystkie jej wymagania konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c. należy interpretować ściśle. Do nich należy uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia którego dotyczy (pkt 4). Uwzględnienie bowiem skargi i stwierdzenie, że prawomocne orzeczenie jest niezgodne z prawem, ma charakter prejudykatu, gdyż stwarza możliwość dochodzenia od państwa odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez jego wydanie. Spełnienie tego wymagania polega na wskazaniu rodzaju i rozmiaru szkody. Wywód ten powinien także zawierać informację dotyczącą czasu jej powstania i określać związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Nie jest spełnieniem tego wymagania odwołanie się do szkody niesprecyzowanej, hipotetycznej, czy też mogącej powstać w przyszłości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006 nr 1, poz. 16, z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006. nr 7-8, poz. 141 i z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05 niepublikowane). W skardze odwołano się do szkody nie sprecyzowanej i mogącej powstać w przyszłości a więc i nie spełnia tego wymagania.

Kolejnym elementem konstrukcyjnym, którego skarga nie zawiera jest „wykazanie że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie jest możliwe” (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). W judykaturze ukształtowany jest pogląd, że aby je spełnić nie wystarczy wskazać, że od zaskarżonego orzeczenia nie przysługuje żaden środek zaskarżenia.. Należy w tym zakresie przedstawić wyczerpujący wywód i oprzeć go na przekonującym uzasadnieniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140). Należało zatem wykazywać - gdyby założyć, że zaskarżono także postanowienie Sądu Okręgowego w G. z dnia 13 czerwca 2007 r., iż od tego orzeczenia nie przysługiwała skarga kasacyjna, zażalenie, bądź inne środki i dlaczego.

Na marginesie trzeba zauważyć orzeczenie zaskarżone skargą można uchylić na zasadzie całkowitego wyjątku określonego w art. 424¹¹ § 3 k.p.c., tj. jeżeli sprawa ze względu na osobę lub przedmiot nie podlegała orzecznictwu sądów chwili orzekania.

Z tych względów skarga podlegała odrzuceniu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).